

problematiky na Moravě kolem roku 1400 a její reflexi v literatuře. Často se v historiografii oceňuje právě Joštův zájem o umění a kulturu, známá je kupříkladu jeho korespondence s florentským kancléřem a humanistou Coluccio Salutati. Z příspěvku však mimo jiné plyne, že novější bádání řadu uměleckých děl, dříve dávaných do souvislosti s předpokládanými moravskými dílnami Joštovy doby, spojuje spíše s pražským prostředím. To je i případ zmíněné brněnské piety ze sv. Tomáše, dříve připisované Jindřichu Parlérovi. Ten ji měl vytvořit v době svého pobytu v Brně v osmdesátých letech, nyní byla však nově datována zhruba o desetiletí nazpět a dána do souvislosti s okruhem pražské svatovítské huti. Studie tak do určité míry koriguje a zpochybňuje představu o sochařské „brněnské dílně pracující pro Jošta“.

Jak editor v předmluvě přiznává, cílem publikace nebylo úplné a komplexní zpracování dějin Moravy v době Joštovy vlády, ale spíše zamyšlení se nad některými vybranými aspekty. V zmíněném ohledu lze tento počin hodnotit nepochybně kladně, publikace představuje střízlivý a vědecký pohled na dobu a osobnost markraběte Jošta a současně vytyčuje možný směr dalšího bádání.

ONDŘEJ SCHMIDT

Jaroslav ČECHURA, *České země v letech 1437–1526 II. Jagellonské Čechy (1471–1526)*, Libri, Praha 2012

423 s., ISBN 978-80-7277-493-7

Po sepsání syntéz vlády Lucemburků a „prvních“ Habsburků na českém trůně Jaroslav Čechura v rámci ediční řady *Dějiny českých zemí* nakladatelství Libri připojil i zpracování období mezi těmito epochami – let 1437 až 1526. První svazek sledující dobu do roku 1471, nazvaný Mezi Zikmundem a Jiřím z Poděbrad, vyšel roku 2010, vláda Vladislava II. Jagellonského a jeho syna Ludvíka se dočkala zpracování o dva roky později.

Celkovým pojetím se kniha příliš neliší od většiny ostatních dílů této řady. České dějiny jagellonského věku se snaží podávat formou přístupnou co nejširší čtenářské obci a vedle obligátních politických dějin se zabývá také hospodářskými otázkami, společností a kulturou. Oproti plánovanému zaměření edice si však přitom všimá hlavně Českého království a situaci na Moravě a ve vedlejších korunních zemích reflektuje pouze okrajově.

Svůj výklad Čechura rozdělil do šesti samostatných oddílů, jež porůznu doplňuje rozličnými

exkurzy. První oddíl představuje téměř polovinu celé práce a autor se v něm zaměřuje na politické dění a veřejný život v jagellonských Čechách. Kromě popisu nejružnějších událostí od zvolení Vladislava Jagellonského českým králem po bitvu u Moháče připojuje k této části i náčrty osobnostních charakteristik obou českých Jagellonců, v případě Vladislava navíc i jeho tří žen. Jinak se ale drží především popisování politické linie, a trochu zkrátka tak přicházejí správní a právní dějiny, jejichž stručný a ucelený nástin by v přehledové publikaci, věnované období významného rozvoje české stavovské monarchie a jejich institucí, jistě nebyl na škodu.

Ve druhém, rovněž poměrně obsáhlém oddílu přechází Čechura k rozboru hospodářského a sociálního vývoje. S odvoláním na relativní krátkost vymezené doby pojímá tuto část poněkud odlišně a místo sledování obecnějších vývojových tendencí se zabývá spíše dílčími nebo úžeji vymezenými tématy. Poměrně velký prostor se tak dostává například problematice mincovnictví, hospodářským aktivitám měst, pozděně středověkému poddanství či výdajům panovnického dvora. Autor tu v sobě nezapře svou specializaci a hojně se opírá i o své starší výzkumy na poli hospodářských a sociálních dějin. Jeho erudice v těchto oblastech má však i svou stinnou stránku, neboť se místy uchyluje až ke zbytečně detailním výkladům. Zbývající čtyři oddíly pojednávají o výtvarném umění, náboženských poměrech, humanismu spolu se školstvím a na závěr o židovské minoritě. Jejich výklad se opět víceméně nese v tradičním duchu, i když je o poznání úspornější v šíři i hloubce záběru než první dvě části knihy.

Snad žádná syntéza psaná jediným autorem se nemůže zcela vyhnout omylům. Na určité nesrovnalosti lze tedy narazit i v Čechurově práci, jejich množství se ale drží v únosných mezích. Rozhodně však nepůsobí příliš dobře, když se chyby vyskytují i v poměrně elementárních záležitostech, jako je například datování svátků sv. Havla a sv. Jiří. V obdobném duchu úrovni knihy také nijak nepřispívá, když ignoruje část polské diakritiky a v závěrečném seznamu literatury a pramenů tak není snad ani jediná polská citace napsaná správně.

Mám-li zhodnotit Čechurovu syntetizující práci, spatřuji její hlavní nedostatek v jisté rozdělanosti a nevyváženosti výkladu. Rozdílná hloubka zpracovanosti jednotlivých kapitol a oddílů vytváří dojem, jako by některá témata byla jen povinnými přívazky a jiná naopak nastavovaním rozsahu. Nepříliš vhodný mi přijde také autorem použitý styl psaní, spočívající v hutném

prokládání textu rozličnými zvoláními, mnohovýznamovými třemi tečkami a hlavně v otázkách kladených čtenáři, na něž si autor vzápětí sám odpovídá. Ač snad bylo původním záměrem užití těchto prostředků posílit čtivost celého díla, obávám se, že ve výsledku působí spíše opačně.

ZDENĚK MUŽÍK

Hofkultur der Jagiellonendynastie und verwandter Fürstenhäuser / The Culture of the Jagellonian and Related Courts, edd. Urszula BORKOWSKA – Markus HÖRSCH, Jan Thorbecke Verlag, Ostfildern 2010 (= Studia Jagellonica Lipsiensia 6)

388 s., ISBN 978-3-7995-8406-7

Jagellonská dynastie se po mnoha desetiletích relativního nezájmu, jehož kořeny bývaly v případě jednotlivých národních historiografií různé, těší zvýšenou pozorností (nejen) historiků takřka ze všech koutů Evropy. Příčin a zdrojů oživeného a nacionálních stereotypů zbavovaného zájmu o dějiny a kulturu jagellonského období je jistě více. Roli průkopníka v tomto procesu však bezpochyby sehrálo lipské Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas (GWZO) a jím iniciovaná ediční řada Studia Jagellonica Lipsiensia, která se záhy proměnila v respektovanou publikační platformu jagellonských studií. Anotovaná publikace je sborníkem z mezinárodní konference z roku 2002, kterou vedle GWZO organizačně zastřešil Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, resp. tamní Historický institut. Tématem setkání i výsledné knihy se stala dvorská kultura, jak byla pěstována na jednotlivých jagellonských dvorech i v okruhu spřízněných vladařských domů.

Sborník je po obsahové stránce rozčleněn do pěti tematicky sevřených oddílů, v nichž se vhodným způsobem prolínají příspěvky historiků, dějepisců umění či odborníků z oblasti pomocných věd historických. Bližší pohled přitom naznačuje, že si organizátoři konference a následně redaktoři svazku vytkli poměrně ambiciózní cíl – pokus o programově interdisciplinární přístup s akcentem na komparativní analýzu jevů z oblasti „jagellonské“ dvorské kultury. Není jistě žádným překvapením, že se takto artikulovanému záměru podařilo dostat jen do určité míry. Vyplyvá to z charakteru publikace, která je v prvé řadě výstupem z konference a jako většina prací

tohoto typu je dílem do určité míry heterogenním, v němž se s jednotlivými ideami sváří naturel autorů a jejich odbornou specializací podmíněný výběr témat. Rozdíly jsou ovšem patrné i v přístupu k zvolené látce. Zatímco někteří autoři nabídli zhuštěná resumé svých starších výzkumů (za všechny jmenujme Marii Boguckou), a jejich texty tak mají spíše syntetičtější náboj, vybírali si jiní záměrně doposud málo probádaná témata (např. Uwe Tresp) či se pokusili nabídnout nový, leckdy inspirativní pohled na zdánlivě známou látku (např. Tomasz Torbus). Vedle přehledových textů se tak objevují drobnohledné analýzy, navíc zařazení některých příspěvků do toho či onoho oddílu působí občas poněkud rušivě.

V prvním oddílu *Repräsentation der jagiellonischen Höfe in Polen und Litauen* se pět z osmi autorů (Gintautas Rackevičius, Tomasz Torbus, Tomasz Ratajczak, Katharina Chrubasik, Agnieszka Januszek-Sieradzka) zaměřilo na architekturu (světskou i církevní), konkrétně tedy na analýzu funkce drobné i monumentální architektury na poli reprezentace panovnického majestátu a legitimizačních strategií polsko-litevských jagellonských vládařů. Zvýšenou pozornost si zaslouží zejména stať T. Torbuse, který kriticky pojednal tradiční snahu maďarské historiografie připisovat všechny rané renesanční projevy Matyáši Korvínovi na úkor přínosu jagellonských králů. Revidoval přitom i teze o určujícím vlivu uherských vzorů na rané renesanční architekturu v Polsku a na Litvě. Vedle architektury se pozornosti dostalo rovněž heraldickým symbolům a jejich úloze při manifestaci panovnické moci a ambicí (Zenon Piech) či výrobkům královských zlatníků (Biruté Rūta Vitkauskienė). Sféru hmotné kultury zastupuje i studie Daivy Steponavičienė, která se zaměřila na pozdně středověkou stravu u dvora (včetně ceremoniálního pozadí banketů a slavností) ve funkci sociálně distinktivního média.

Mimořádně slibný je název druhého z oddílů – *Hofstrukturen und Diplomatie*, neboť je jisté, že skladba a hierarchická struktura dvorů nejen polských a litevských, ale ještě více uherských a českých jagellonských panovníků představuje citelné desideratum výzkumu. Bohužel, jedinou studii tohoto druhu reprezentuje práce Marie Bogucké, která se vrátila k fenoménu renesančního dvora poslední členky jagellonské dynastie, princezny Anny, pozdější manželky krále Štěpána Báthoryho. Natalia Nowakowska nabídla inspirativní analýzu diplomatických kontaktů mezi polsko-litevskými Jagellonci a papežskou kurií na přelomu 15. a 16. století. Identifikovala zdánlivě společná témata, kterým však v Římě a v Krakově,